

WHY SINGLE ADULTS END UP IN NURSING HOMES

Petya Krumova

Trakia University, Medical College, Stara Zagora, Bulgaria, petya.krumova@trakia-uni.bg

Abstract The phenomenon of the growing number of ageing people in the world is perhaps the most significant economic, health and social challenge we face today. As a result of increased life expectancy, as well as lower mortality rates, the number of the world's elderly population is growing at a rapid pace. This brings to the fore the issue of active ageing, in which the continued participation of older people in everyday activities is increasing. This can generate a better quality of life. Active aging refers to the physical, social and mental well-being as well as social participation, protection, safety and care of the elderly to avoid disability, chronic diseases and less use of health services. This paper explores the views of lonely elderly and institutionalized elderly and what were the main reasons for their institutionalization.

Purpose of the study: To investigate the main reasons for the placement of single adults in care homes in the last stage of their lives and how this affects their quality of life

Keywords: lonely elderly, quality of life, nursing homes

ЗАЩО САМОТНИТЕ ВЪЗРАСТНИ ПОПАДАТ В ДОМОВЕ ЗА СТАРИ ХОРА

Петя Крумова

Медицински колеж Тракийски Университет, България, petya.kumova@trakia-uni.bg

Резюме: Феноменът на нарастващия брой застаряващи хора в света е може би най-значимото икономическо, здравно и социално предизвикателство, пред което сме изправени днес. В резултат на увеличената продължителност на живота, както и по-ниските нива на смъртност, нараства и броя на възрастното население в световен мащаб с бързи темпове. Това поставя на преден план въпроса за активно стареене, при който продължаващото участие на възрастните хора в ежедневните дейности се засилва. Активното стареене се отнася до поддържане на здравето на възрастните хора и контрол върху ежедневните им дейности. Това може да генерира по-добро качество на живот. Активното остаряване се отнася до физическото, социалното и психическото благополучие, както и социалното участие, защитата, безопасността и грижите за възрастните хора, за да се избегнат увреждания, хронични заболявания и по-малко използване на здравни услуги. В статията е проучено мнението на самотните възрастните и стари хора настанени в институции и какви са били основните причини за институционализацията им.

Цел на проучването: Да се проучат основните причини за настаняване на самотните възрастни в домове за стари хора в последния етап от живота им и как това се отразява върху качеството им на живот.

Ключови думи: самотни възрастни, качество на живот, домове за стари хора

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Феноменът на нарастващия брой застаряващи хора в света е може би най-значимото икономическо, здравно и социално предизвикателство, пред което сме изправени днес.

В резултат на увеличената продължителност на живота, както и по-ниските нива на смъртност, нараства и броя на възрастното население в световен мащаб с бързи темпове. Това поставя на преден план въпроса за активно стареене, при който продължаващото участие на възрастните хора в ежедневните дейности се засилва. Активното стареене се отнася до поддържане на здравето на възрастните хора и контрол върху ежедневните им дейности. Това може да генерира по-добро качество на живот. Активното остаряване се отнася до физическото, социалното и психическото благополучие, както и социалното участие, защитата, безопасността и грижите за възрастните хора, за да се избегнат увреждания, хронични заболявания и по-малко използване на здравни услуги (World Health Organization, 2002). Тъй като всяка страна в света се стреми към увеличаване на продължителността на живота и дълголетието, наистина би било неразбираемо, ако не се положат всички възможни усилия не само за увеличаване на броя на годините в живота на човека, но и за увеличаване на качеството на живот в тези дълги години. (Almeida & Rodrigues V., 2008)

На възрастните хора се гледа все повече като на личности с право да живеят в благоприятна среда и могат да поемат различни видове отговорности през целия процес на стареене. Всъщност способностите на възрастните хора трябва да бъдат надлежно признати и насърчавани, като се възползваме от „силните им

страни“ и тяхното богат опит и знания, което означава, че те са способни да участват в динамиката на живота в домовете на възрастните . (Soczka, 2005; Medeiros et al, 2020)

Животът в изолацията и самотата се превърнаха в нашумели думи, когато се говори за възрастни хора. Самотата се описва като субективно чувство на страдание, свързано с усещането на пациента за липса на приятели или социални връзки/мрежа. (Fakoya, McCorry & Donnelly, 2020; Valtorta et al, 2016) Това е повод за безпокойство, тъй като както самотата, така и социалната изолация са свързани с лошо здраве, а лошото здраве от своя страна може да доведе до по-пълна изолация и самота. (Somes J., 2021)

Именно тази самота, кара възрастните и стари хора да потърсят институция в която, да споделят самотата си с други самотни възрастни.. Обитателите на старчески домове са стари и крехки и са зависими от постоянни грижи, медицински или други, от обучени специалисти. Но те също са социални същества, уединени в институционална среда, която е едновременно тотална и чужда. (Ågotnes & Øye, 2018) Институционализирането е глобално явление и неговото въздействие върху качеството на живот на възрастните хора продължава да се обсъжда.

2. ЦЕЛ НА ПРОУЧВАНЕТО:

Да се проучат основните причини за настаняване на самотните възрастни в домове за стари хора в последния етап от живота им и как това се отразява върху качеството им на живот.

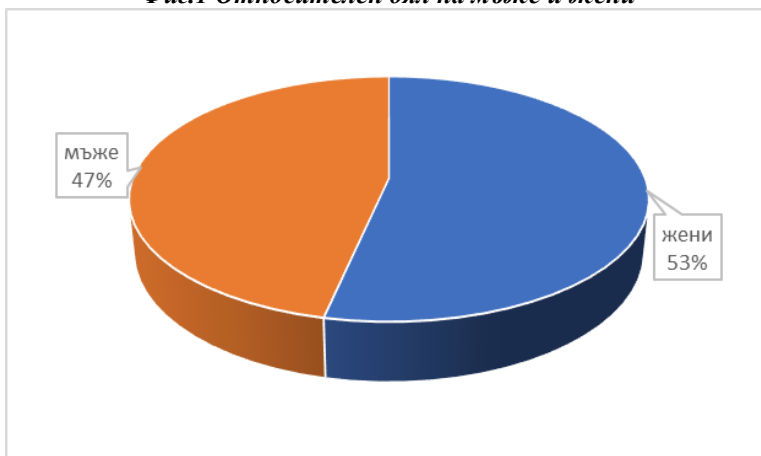
3. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Анализ на литературни източници и анкетен метод. Проведено е анкетно проучване за периода от 1.10.2022 г. до 15.2.2022 г., включващо 9 домове за стари хора на територията на област Стара Загора избрани на случаен принцип. Проучено е мнението на 83 възрастни и стари хора – 49 жени и 34 мъже.

4. ОБСЪЖДАНЕ

Анкетното проучване е насочено към изследване мнението на обитателите на домовете за стари хора и по-конкретно, кои са основните причини довели до настаняването им в институцията, както и да си отговорим на въпроса, дали институционализирането е подобрило качеството им на живот според тях самите. Общия брой на настанените в изследваните институции е 189 души -от тях 102 жени и 89 мъже. Както се вижда от диаграмата преобладава броя на жените в домовете за стари хора, като средната възраст на жените е 78г., а средната възраст на мъжете е 71г. Основната причина за по-високия процент на жените настанени в домове за стари хора е че те имат по-висока средна продължителност на живота, в сравнение с мъжете. Средната **продължителност на живота при мъжете е 70,1 години**, докато **при жените е със 7,3 години по-висока - 77,4 години**. Спрямо 2011 през 2021 г. при мъжете наблюдаваме намаление на средната продължителност с 0,3 години, докато при жените остава непроменена за България. (Национален статистически институт 2022)

Фиг.1 Относителен дял на мъже и жени

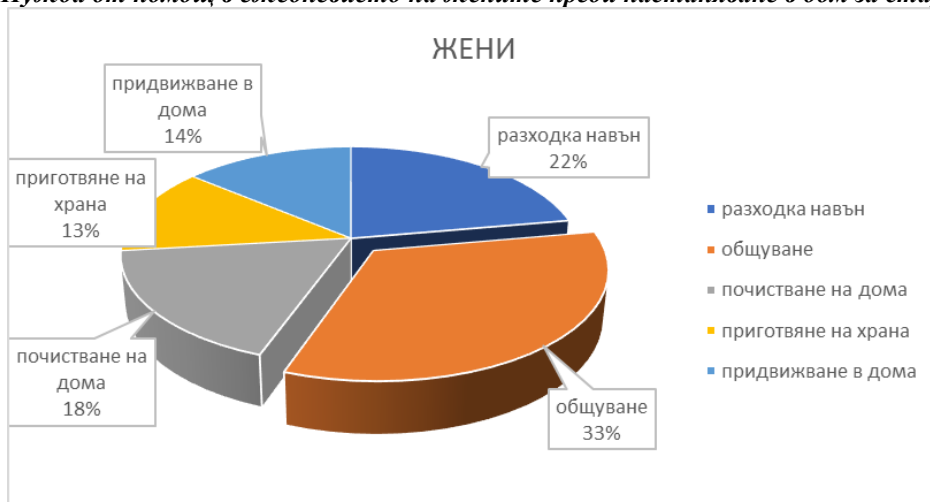
Проведено е анкетно проучване с 83 дееспособни лица на доброволен принцип. Извършен е сравнителен анализ за мнението на жените и мъжете, относно причините допринесли до вземането на решение за настаняване в дом за стари хора. Такова решение изисква сериозно обмисляне с оглед на това, че избират, къде да прекарат остатъка от живота си. В проучването се включиха 49 жени и 34 мъже. За целта на

изследването са разгледани въпроси, касаещи ежедневието и социален живот на възрастните и стари хора, както и евентуалните проблеми рефлектиращи върху качеството им на живот.

4. РЕЗУЛТАТИ

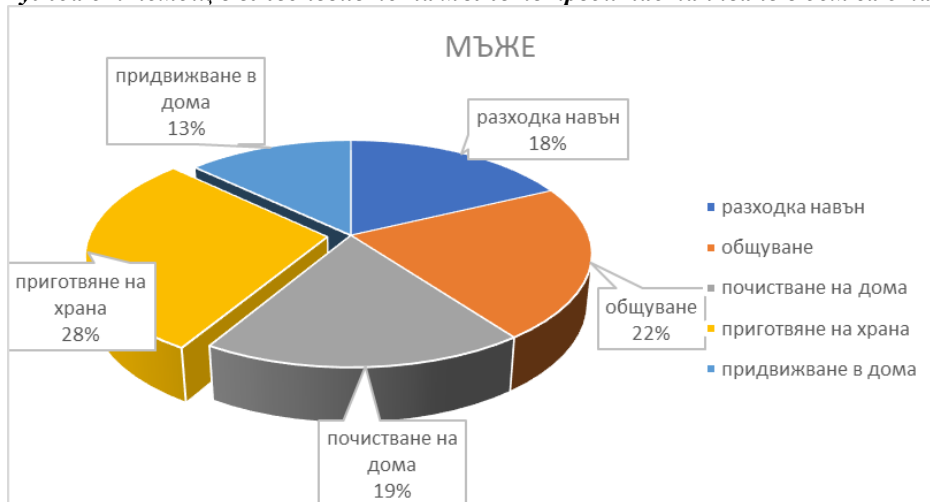
На базата на проведеното изследване се наблюдават незначителни различия при степенуването на проучваните детерминанти сред жените и мъжете. Жените изтъкват, че основна причина за настаняване в дома за стари хора е нуждата за общуване 33% (36 от тях). Като втора по важност посочват разходката навън (магазин, плащане на сметки, посещение при лекар, на гости при приятели и близки) 22% (24). Почистването на дома се оказва трудно за 18% (19) от анкетираните. Придвижването в дома е затруднило 14% (15) от жените, което се отразява и на способността им самостоятелно да си приготвят храна при 13% (14) от тях.

Фиг.2 *Нужда от помощ в ежедневието на жените преди настаняване в дом за стари хора*

При мъжете се наблюдава известна разлика при степенуването по важност на причините довели до решението им, да бъдат настанени в институция за възрастни и стари хора. Най-трудно за тях, се оказва самостоятелно приготвянето на храна при 29% (35). На второ място, като причина посочват нуждата от общуване 22% (27), а нужда от помощ при почистване на дома си посочват 19% (23) от анкетираните. За затруднения при разходка навън съобщават 18% (22) от изследваните лица, като 13% (16) от тях са имали нужда от помощ дори при придвижване в дома си.

Фиг.2 *Нужда от помощ в ежедневието на мъжете преди настаняване в дом за стари хора*

Всеизвестен факт е, че жените обичат да говорят и съвсем логично за тях нуждата от общуване да е водеща причина (33%) за настаняване в институция. Съответно пък самотните мъже изпитват сериозни затруднения с домакинството - почистване на дома и приготвяне на храна, но и те както жените споделят, че обръщат сериозно внимание на общуването, като важен социален феномен.

Липсата на социални отношения изглежда оказва влияние върху здравето и очакваната продължителност на живота на възрастните хора. Качеството и разнообразието на социалните отношения са свързани с доброто здраве и благополучие в по-късен живот. Ефективната комуникация между възрастните хора и техните близки и участниците в здравната система подобрява качеството им на живот. (Merminod et al, 2021) Около 87% (72) от анкетираните са на мнение, качеството им на живот се е подобрило след настаняването им в домове за стари хора, а 13%(11) от не могат да преценят поради краткия си престой в институцията.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Според някои автори, институционализирането влияе негативно върху качеството на живот на възрастните и стари хора, но самите възрастни са на друго мнение. За тях е важно, да има с кого да поговорят и споделят тревогите и страховете си, да получат топла вечеря в чиста стая, да излязат навън, да подишат чист въздух, да усетят приятелска ръка до себе си. Само човек изпаднал в състояние на самотен възрастен може, да оцени качеството на живот предлагано в институциите полагащи грижи за възрастни и стари хора. В обобщение ще допълня, че резултата от проучването съществено се доближава до проучването на Хараланова и Георгиева извършено в друга област на Република България. Общуването с останалите обитатели на дома, както и с персонала полагащ грижи за здравето и благополучието на самотните възрастни са ключови аспекти от подобряване качеството на живот, тъй като това са хората, с които е обвързано ежедневието на настанените в институция за възрастни хора. При извършеното проучване се установи, че по-голямата част от респондентите намират институционалната среда като по - сигурно място за здравето си. Преобладава и мнението, че условията в дома за стари хора са по-добри от тези в собствените им домове, където много често са обречени на самота и лишения. (Хараланова & Георгиева, 2022)

ЛИТЕРАТУРА

- Хараланова, Г., & Георгиева, Л. (2020). Взаимоотношения между настанените лица и персонала в социални институции за възрастни хора, KNOWLEDGE – International Journal Vol.43.4, 807-812
- Ågotnes, G., & Øye, C. (2018). Facilitating resident community in nursing homes: A slippery slope? An analysis on collectivistic and individualistic approaches. *Health: An Interdisciplinary Journal for the Social Study of Health, Illness and Medicine*, 22(5), 469–482
- Almeida, A., & Rodrigues, V. (2008). The quality of life of aged people living in homes for the aged; *Multicenter Study Rev Lat Am Enfermagem*, Nov-Dec;16(6):1025-31.
- Fakoya, O., McCorry, N., & Donnelly, M. (2020). Loneliness and social isolation interventions for older adults: a scoping review of reviews. *BMC Public Health*;20(1):129. doi: 10.1186/s12889-020-8251-6.
- Medeiros, M., Carletti, T., Magno, M., Cavalcanti, Y., & Rodrigues-Garcia, R. (2020). „Does the institutionalization influence elderly's quality of life? A systematic review and meta-analysis“ *BMC Geriatr*; Feb 5;20(1)
Front Public Health
- Merminod, G., Weber, O., Vaucher, C., Semlali, I., Terrier, A., Decosterd, I., Truchard, E., & Singy, P. (2021). Communication About Chronic Pain in Older Persons' Social Networks: Study Protocol of a Qualitative Approach; *Front Public Health* Nov 3;9:764584. doi: 10.3389/fpubh.2021.764584.
- Somes, J. (2021). The Loneliness of Aging *Revue J Emerg Nurs* 2021 May;47(3):469-475.
- Soczka, L. (2005). *Psicologia Ambiental em Contextos Urbanos. Contextos humanos e psicologia ambiental*. Fundação Calouste Gulbenkian;(2005).
- Valtorta, N.K., Kanaan, M., Gilbody, S., & Hanratty, B. (2016). Loneliness, social isolation and social relationships: what are we measuring? A novel framework for classifying and comparing tools. *BMJ Open*.;6(4) doi: 10.1136/bmjopen-2015-010799.
- Wilmoth, J.R. (2000). Demography of longevity: past, present, and future trends. *Exp Gerontol*;35(9–10):1111–1129. doi: 10.1016/S0531-5565(00)00194-7.
- World Health Organization(2002) . Active ageing: A policy framework. A contribution of the World Health Organization to the Second United Nations World Assembly on Ageing. Madrid:
www.nsi.bg Национален статистически институт